

Bibliografia

NOVÍSSIMS ARTICLES INEDITS, per A. Esclasans. Col·lecció Sibilla. Barcelona. 1927. — Hi ha dins l'Esclasans un gran polemista, que el dia que s'assereni del tot esdevindrà un gran crític. Ara es manté sempre arborat i, fins en allò que hom li admet plenament, gesticula i s'inflama talment com si es complagués en debatre's contra enemics invisibles. No en va ha afirmat que no li interessa gens la posició de Sant Francesc per tal com prefereix Savonarola.

Escriptor de principis resolts i fixats a l'avençada, és el comentarista català que precisa més els conceptes. Es situa enfront de l'obra aliena amb posició clara, a favor o en contra, oferint el pit obert a la sageta enemiga, si cal. Tal vegada cap més comentarista català s'arrisca a arribar a l'acte decisiu de la tria. Massa sovint hom s'inhibeix sota el subterfugi d'assenyalar significances i característiques i conceptuar esperits. La posició crítica de l'Esclasans troba amb Carles Riba i la definició manllevada a Thibaudet, el pol oposat.

Dels "Articles inèdits" als "Novíssims articles inèdits", passant pels "Nous articles inèdits", la seva posició literària no ha variat gota. Ell ha mostrat tothora el seu menyspreu pels popularistes turiferaris. Prendre la poesia popular, llegir-la i assimilar-la, li sembla bé, però entestar-se a fer-ne sortir camins gratuïts, és cosa que el revolta. Al poble, afirma, "a això que alguns en diuen poble, i que a fi de comptes no és ni ha d'ésser res més que la primera matèria humana bruta a treballar, igual ací que a tot arreu, no s'hi va per les mètriques o pels mitjans expressius característics d'ell i de la poesia popular. S'hi va amb el front alt i el pit nu, per transformar-lo segons art de debó".

Ell nega valor literari directe a la poesia popular. Fa, però, una excepció pel "Capitello", la cançó de "la viletta de Reus". Ens plau reproduir el fragment del volum de l'Esclasans que s'hi refereixen particularment. Diu: "Hi ha, però, la cançó del "Capitello", que és un ressò directe de Shakespeare. Esquema a vestir, està demanant la pompa dels exàmetres més que no pas dels endecasíl·labs. I defuig el paisatge en absolut. I fa moure dues figures patrícies, un home i una dona, davant la cortina de púrpura i d'or de les grans accions tràgiques. Hi ha una grandesa antiga en aquesta cançó, feta malbé pel toc popular. No és un argument inèdit del tot, ja ho sé. En català mateix ha estat portada al teatre; però deficientment i sense fúria sublimadora. Es, pròpiament, un diàleg. I això ajuda a fer més gegants els dos personatges primers, per a empetitir els pocs personatges convencionals, de proporcions reduïdes, que els ajudin a moure's. La derivació que Maragall trobavaprop de "El Comte Arnau", i que, al llarg de la seva vida, va traduir-se poemàticament fent-ne cosa vinculada a ell en carn i sang, hom podria trobar-la, més altament, en el "Capitello". Adhuc, la figura dels protagonistes podria esporgar-se d'accidentalismes de temps i lloc, situant-los més enllà de Catalunya i dels núvols, damunt la grisor d'un sojorn d'ombres pàl·lides, per a fer-los

parlar del món i de les coses ben fetes que en el món van trenar, amb veu d'altra vida. Hi ha en el "Capitello" el botafoc crític i líric per a la creació d'un Faust neo-academitzat. Cosa particularment grata al meu gust, fuig en absolut de la pseudo-transcendència popular, per a entrar en termes i jurisdiccions de la més alta complicació humana i subjectiva. I tot allò que batega entre els turments d'home i dona, units i separats alhora per l'ombra vivent o difunta del marit sacrificat, no té lligams de conveniències ni de convecionalismes històrics ni escènics de cap mena". — J. D.

SIS JOANS, per *Carles Riba*. La Mirada. Sabadell 1928. — "Sis Joans" és un petit llibre estampat amb l'exquisidesa a què ens tenen avesats els directors de les "Edicions La Mirada" i l'impressor Joan Sallent. Sabadell pot enorgullir-se de la seva magnífica aportació al mercat de llibres catalans, la qual pressuposa l'existència d'un nucli selecte i altament dotat, organitzador d'aquestes empreses editorials, que ens admiren. Sembla que amb l'adveniment a les lletres catalanes del poeta Joaquim Folguera, Sabadell es va incorporar a les tasques noucentistes de cultura, amb una perseverança gens igualada per cap altra ciutat comarcal catalana.

Hom podrà cercar la veu de la tradició en altres poblacions embolcallades per un prestigi ancestral, però en cap altre serà possible de trobar l'evidència d'aquest afany continuat de millorar el medi local, d'aixecar-se per damunt l'incident quotidià per oferir un guany positiu a la cultura catalana. És veritat, però, que les possibilitats de Sabadell, ciutat populosa i afavorida per un veïnatge amb la ciutat comtal, que no pot per menys que ésser eficaç, són ben superiors a les dels altres agrupaments urbans de les comarques.

Primer fou amb fulles aperiòdiques, sovint d'avençada literària, on una joventut que deu ésser la que avui dona la pauta al moviment cultural sabadellenc, expressava els seus delits espirituals; ara és donant vida a diverses editorials, que la ciutat mostra el seu anhel de superació. I tanmateix, és bell de comprobar com el gest de la ciutat del Vallès va esdevenint exemplar i com altres ciutats comencen a assajar d'imitar-lo. Així la Biblioteca Sabadellenca, destinada a acollir en el seu sí les obres dels autors locals de tots els temps, aviat trobarà parió amb unes edicions projectades pels infatigables balaguerins de la revista "Pla i Muntanya", per unes publicacions properes a veure llum a Lleida, per una Biblioteca d'Autors Vallencs, per l'organització de la qual s'escarrassen els companys de la dolça ciutat de l'Alt Camp de Tarragona i, encara, per altres i altres empreses en poncella que acaronen molts d'aquells de les comarques que es mouen sota l'imperi de l'esperit pairal.

"Sis Joan" conté altres tantes narracions per infants, que els grans llegiran amb no menys delectança, per tal com l'estil personal de Carles Riba, ja és per si sol una delícia. Joan Ferèstec, Joan Barroer, Joan Brut, Joan que turmentava les bèsties, Joan Golafre i Joan Dropo, heus ací els sis Joans, amb el corresponent qualificatiu que els dona l'autor i que prou mereixen, per bé que la humanitat d'aquest permet que trobin l'esmena dels seus abominables costums, en un càstig miraculós que els és administrat en cada contalla. L'autor voldrà haver situat les seves històries en un pla d'es-

tampes còmiques “plenes de totes les intencions populars que en ell són compatibles amb la seva més aviat extensa lectura. Si hom el pogués lloar d’haver fet en narració alguna cosaacomparable a les estampes de dibuixants tan de raça com Nogués, Obiols o Ricart, ja estaria content”.

Val a dir que Carles Riba ha reeixit en el seu intent. Per procediments simplíssims, en el procés dels quals el poeta no és exclòs, es guanya l’interès del lector, infant o persona major, i es val amb gràcia de l’element meravellós per enginyar-se les seves contalles. Elles no són pas fredes i artificioses, sinó que s’amparen d’un singular escalf humà que els dóna força i ànima. — J. I.